32010D0252

ODLUKA VIJEĆA

od 26. travnja 2010.

o dopuni Zakonika o schengenskim granicama u vezi s nadzorom nad vanjskim granicama na moru u okviru operativne suradnje koju koordinira Europska agencija za upravljanje operativnom suradnjom na vanjskim granicama država članica Europske unije

(2010/252/EU)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Uredbu (EZ) br. 562/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2006. o Zakoniku Zajednice o pravilima prekograničnog kretanja osoba (Zakonik o schengenskim granicama) [1], a posebno njezin članak 12. stavak 5.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

(1) Svrha je nadzora nad granicama spriječiti nezakonit prijelaz granice, suzbijati prekogranični kriminal i privesti osobe koje su nezakonito prešle granicu ili protiv njih poduzeti druge mjere. Nadzor nad granicama bi trebao biti učinkovit pri sprečavanju i odvraćanju osoba od izbjegavanja kontrola na graničnim prijelazima te pri otkrivanju nezakonitog prijelaza vanjskih granica.

(2) Europska agencija za upravljanje operativnom suradnjom na vanjskim granicama država članica Europske unije (dalje u tekstu: Agencija) odgovorna je za koordinaciju operativne suradnje među državama članicama u svrhu olakšavanja primjena prava Unije, uključujući i nadzor nad granicama. U okviru operativne suradnje koju koordinira Agencija, te za daljnje jačanje te suradnje, potrebna su dodatna pravila u vezi s aktivnostima nadzora nad granicama koje provode pomorske i zračne jedinice jedne države članice na granicama na moru drugih država članica.

(3) U skladu s Uredbom (EZ) br. 562/2006 i općim načelima prava Unije, mjere koje se poduzimaju tijekom nadzornih operacija trebale bi biti proporcionalne postavljenim ciljevima i u cijelosti poštovati temeljna prava i prava izbjeglica i tražitelja azila, uključujući posebno zabranu prisilnog udaljenja ili vraćanja (*refoulement*). Države članice obvezuju odredbe pravne stečevine iz područja azila, a posebno odredbe Direktive Vijeća 2005/85/EZ od 1. prosinca 2005. o minimalnim normama koje se odnose na postupke priznavanja i ukidanja statusa izbjeglica u državama članicama [2], u vezi sa zahtjevima za azil podnesenim na državnom području države članice, uključujući na granici ili u tranzitnim zonama države članice.

(4) Europsko je vijeće na sjednici koja je održana 18. i 19. lipnja 2009. i 29. i 30. listopada 2009. istaknulo da je potrebno jačati operacije za nadzor granica koje koordinira Agencija te odrediti jasna pravila za djelovanje zajedničkih patrola. Europsko je vijeće na lipanjskom zasjedanju također upozorilo i na to da je potrebno odrediti pravila o iskrcavanju spašenih osoba.

(5) Trebalo bi voditi računa o činjenici da operacije nadzora nad granicama koordinira Agencija i da se provode u skladu s operativnim planom te u skladu s vremenskim planom i uputama koje izdaje centar za koordinaciju, u kojem su zastupljene države članice sudionice i Agencija, te da se prije početka operacija određuje jedna ili više država domaćina čije će granice biti nadzirane.

(6) Provedba ove Odluke ne dovodi u pitanje podjelu nadležnosti između Unije i država članica i ne utječe na obveze država članica na temelju Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, Međunarodne konvencije o zaštiti ljudskog života na moru, Međunarodne konvencije o traganju i spašavanju na moru, Konvencije Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala i njezina Protokola protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom, Konvencije o statusu izbjeglica, Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te drugih važnih međunarodnih akata.

(7) Pri provođenju operacije nadzora nad granicama na moru, može se dogoditi da je potrebno pružiti pomoć osobama koje se nađu u pogibelji.

[1] SL L 105, 13.4.2006., str. 1.

[2] SL L 326, 13.12.2005., str. 13.

(8) U skladu s međunarodnim pravom, svaka država nalaže zapovjedniku broda koji plovi pod njezinom zastavom da, u mjeri u kojoj je to moguće bez dovođenja u ozbiljnu opasnost brod, posadu ili putnike, pruži pomoć svakoj osobi koja se na moru nađe u životnoj opasnosti i da što je brže moguće pomogne osobama u opasnosti. Takvu bi pomoć trebalo pružiti neovisno o nacionalnosti ili statusu osoba kojima se pruža pomoć ili neovisno u okolnostima u kojima su se te osobe našle.

(9) Kako bi u takvim slučajevima osigurali što bolju suradnju među državama članicama koje sudjeluju u operacijama i olakšali provođenje takvih operacija, u ovu bi Odluku trebalo uključiti neobvezujuće smjernice. Ova Odluka ne bi trebala utjecati na nadležnosti tijela za traganje i spašavanje, kao i na osiguranje koordinacije i suradnje, tako da se spašene osobe mogu odvesti na sigurno mjesto.

(10) Ova Odluka poštuje temeljna prava i pridržava se načela priznatih posebno u Povelji Europske unije o temeljnim pravima, u prvom redu onih koja se odnose na ljudsko dostojanstvo, zabranu mučenja i ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja, pravo na slobodu i sigurnost, načelo *non refoulement*, zabranu diskriminacije i na prava djeteta. Države bi članice trebale ovu Odluku primjenjivati u skladu s tim pravima i načelima.

(11) Kako ciljeve ove Odluke, tj. donošenje dodatnih pravila za nadzor nad granicama na moru koji obavljaju granični policajci, čiji rad koordinira Agencija, ne mogu na zadovoljavajući način ostvariti države članice zbog različitog prava i prakse i koji se, zbog višenacionalne prirode operacija, mogu bolje ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere, u skladu s načelom supsidijarnosti iz članka 5. Ugovora. U skladu s načelom proporcionalnosti, kako je navedeno u tom članku, ova Uredba ne prekoračuje okvir koji je potreban za ostvarenje tih ciljeva.

(12) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola br. 22 o stajalištu Danske, koji je priložen Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, Danska ne sudjeluje u donošenju ove Odluke, ona je ne obvezuje i ne podliježe njezinoj primjeni. Kako se ova Odluka gradi na schengenskoj pravnoj stečevini, Danska u skladu s člankom 4. toga Protokola u roku šest mjeseci od donošenja ove Odluke odlučuje o tome hoće li Odluku prenijeti u svoje nacionalno pravo.

(13) Za Island i Norvešku ova Odluka predstavlja razvoj odredaba schengenske pravne stečevine u smislu Sporazuma koji su sklopili Vijeće Europske unije i Republika Island i Kraljevina Norveška o pristupanju tih dviju država provedbi, primjeni i razvoju schengenske pravne stečevine [1] koje pripadaju u područje iz članka 1. točke A Odluke Vijeća 1999/437/EZ [2] od 17. svibnja 1999. o određenim aranžmanima za primjenu Sporazuma.

(14) Za Švicarsku ova Odluka predstavlja razvoj odredaba schengenske pravne stečevine, u smislu Sporazuma koji je sklopljen između Europske unije, Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o pridruživanju Švicarske Konfederacije provedbi, primjeni i razvoju schengenske pravne stečevine [3], koje pripadaju u područje iz članka 1. točke A Odluke 1999/437/EZ u vezi s člankom 3. Odluke Vijeća 2008/146/EZ [4] od 28. siječnja 2008. o sklapanju tog Sporazuma u ime Europske zajednice.

(15) Za Lihtenštajn ova Odluka predstavlja razvoj odredaba schengenske pravne stečevine, u smislu Protokola između Europske unije, Europske zajednice, Švicarske Konfederacije i Kneževine Lihtenštajna o pristupanju Kneževine Lihtenštajna Sporazumu između Europske unije, Europske zajednice i Švicarske Konfederacije o pristupanju Švicarske Konfederacije provedbi, primjeni i razvoju schengenske pravne stečevine, koje pripadaju u područje iz članka 1. točke A Odluke 1999/437/EZ u vezi s člankom 3. Odluke Vijeća 2008/261/EZ [5] od 28. veljače 2008. o potpisivanju tog Protokola u ime Europske zajednice.

(16) Ova Odluka predstavlja razvoj odredaba schengenske pravne stečevine u kojima Ujedinjena Kraljevina ne sudjeluje, u skladu s Odlukom Vijeća 2000/365/EZ od 29. svibnja 2000. o zahtjevu Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske za sudjelovanje u pojedinim odredbama schengenske pravne stečevine [6]. Ujedinjena Kraljevina stoga ne sudjeluje u njezinu donošenju, ona je ne obvezuje i ne podliježe njezinoj primjeni.

(17) Ova Odluka predstavlja razvoj odredaba schengenske pravne stečevine u kojima Irska ne sudjeluje, u skladu s Odlukom Vijeća 2002/192/EZ od 28. veljače 2002. o zahtjevu Irske za sudjelovanje u provedbi nekih odredbi schengenske pravne stečevine [7]. Irska stoga ne sudjeluje u njezinu donošenju, ona je ne obvezuje i ne podliježe njezinoj primjeni.

[1] SL L 176, 10.7.1999., str. 36.
[2] SL L 176, 10.7.1999., str. 31.
[3] SL L 53, 27.2.2008., str. 52.
[4] SL L 53, 27.2.2008., str. 1.
[5] SL L 83, 26.3.2008., str. 3.
[6] SL L 131, 1.6.2000., str. 43.
[7] SL L 64, 7.3.2002., str. 20.

(18) Odbor za Zakonik o schengenskim granicama, s kojim je obavljeno savjetovanje 19. listopada 2009., nije dao svoje mišljenje, te je stoga Komisija u skladu s člankom 5.a stavkom 4. točkom (a) Odluke Vijeća 1999/468/EZ od 28. lipnja 1999. o utvrđivanju postupaka za izvršavanje provedbenih ovlasti dodijeljenih Komisiji [1], podnijela prijedlog o mjerama koje treba donijeti Vijeće i proslijedila ih istodobno Europskom parlamentu,

DONIJELO JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Nadzor nad vanjskim granicama na moru u okviru operativne suradnje među državama članicama koji koordinira Europska agencija za upravljanje operativnom suradnjom na vanjskim granicama država članica Europske unije (Agencija) uređuju pravila utvrđena u dijelu I. Priloga. Ta pravila i neobvezujuće smjernice iz dijela II. Priloga sastavni su dio operativnog plana koji se sastavlja za svaku operaciju koju koordinira Agencija.

Članak 2.

Ova je Odluka upućena državama članicama u skladu s Ugovorima.

Sastavljeno u Luxembourgu 26. travnja 2010.

Za Vijeće
Predsjednik
M. Á. MORATINOS

[1] SL L 184, 17.7.1999., str. 23.

PRILOG

DIO I.

Pravila za operacije na granicama na moru koje koordinira Agencija

1. **Opća načela**

1.1. Mjere donesene za potrebe operacije nadzora provode se u skladu s temeljnim pravima i tako da ne ugrožavaju sigurnost uhvaćenih ili spašenih osoba kao i jedinica sudionica.

1.2. Ni jedna se osoba ne smije iskrcati, ili na koji drugi način predati tijelima zemlje koja krši načelo *non refoulement* ili u kojoj postoji opasnost izručenja ili vraćanja u drugu zemlju koja krši to načelo. Ne dovodeći u pitanje stavak 1.1, uhvaćene ili spašene osobe na odgovarajući se način obavješćuju tako da mogu navesti razloge za pretpostavku da bi iskrcavanje na predloženom mjestu značilo kršenje načela *non refoulement*.

1.3. U svim se operacijama poštuju posebne potrebe djece, žrtava trgovanja ljudima, osoba koje trebaju hitnu liječničku pomoć, osoba koje trebaju međunarodnu zaštitu i drugih osoba koje su u izrazito ranjivom položaju.

1.4. Države članice osiguravaju da su granični policajci koji sudjeluju u operaciji nadzora osposobljeni u vezi s odgovarajućim odredbama u području ljudskih prava i prava izbjeglica te da su upoznati s međunarodnim režimom o traganju i spašavanju.

2. **Presretanje**

2.1. Nakon što se brod ili koje drugo plovilo (dalje u tekstu: brod) otkrije, približava mu se da se utvrdi njegov identitet i nacionalnu pripadnost te ga se do donošenja daljnjih mjera promatra sa sigurne udaljenosti. Informacije o brodu odmah se priopćuju centru za koordinaciju osnovanom u okviru i za potrebe operacija na moru koje koordinira Agencija.

2.2. Ako brod namjerava ući, ili je već ušao u vanjski (morski) pojas ili u teritorijalne vode države članice koja ne sudjeluje u operaciji, informacije o brodu priopćuju se centru za koordinaciju, koji će ih prenijeti predmetnoj državi članici.

2.3. Informacije o svakom brodu za koji se sumnja da se bavi nezakonitim radnjama na moru koje su izvan područja primjene operacije, priopćuju se centru za koordinaciju, koji će ih prenijeti predmetnoj državi članici ili predmetnim državama članicama.

2.4. Mjere donesene tijekom operacije nadzora protiv brodova ili drugih plovila za koje postoje utemeljeni razlozi za sumnju da su na njima osobe koje namjeravaju izbjeći kontrolu na graničnim prijelazima mogu uključivati:

(a) zahtijevanje informacija i dokumentacije o vlasništvu, registraciji i pojedinostima o putovanju i o identitetu, nacionalnosti i drugim važnim podacima o osobama na brodu;

(b) zaustavljanje broda, ukrcavanje na brod i pretragu broda, njegova tereta i osoba na brodu te ispitivanje osoba na brodu;

(c) upozorenje osobama na brodu da nemaju dozvolu za prijelaz granice i da osobe koje upravljaju plovilom mogu biti sankcionirane za omogućivanje putovanja;

(d) zapljenu broda i privođenje osoba na brodu;

(e) naredbu da brod mora promijeniti smjer tako da napusti teritorijalne vode ili vanjski pojas ili se udaljiti od ulaza u teritorijalne vode ili vanjski pojas; praćenje plovila ili plovidbu u blizini broda dok brod ne promijeni smjer;

(f) prijevoz broda ili osoba na brodu u treću zemlju ili predaju broda ili osoba na brodu na koji drugi način tijelima treće zemlje;

(g) prijevoz broda ili osoba na brodu u državu članicu domaćina ili u drugu državu članicu koja sudjeluje u operaciji.

2.5. Mjere iz stavka 2.4. donose se pod sljedećim uvjetima:

2.5.1. Teritorijalne vode i vanjski pojas

2.5.1.1. Mjere iz stavka 2.4. poduzimaju se nakon odobrenja i u skladu s uputama iz države članice domaćina koje su prenesene jedinici sudionici putem centra za koordinaciju. U tu svrhu jedinica sudionica priopćuje državi članici domaćinu putem centra za koordinaciju, je li kapetan presretanog plovila zahtijevao da se obavijesti diplomatski agent ili konzularni službenik države zastave.

2.5.1.2. Sve operativne radnje u teritorijalnim vodama ili vanjskom pojasu države članice koja ne sudjeluje u operaciji, provode se u skladu s odobrenjem obalne države. Centar za koordinaciju obavješćuje se o svakoj komunikaciji s obalnom državom i kasnijim djelovanjem.

2.5.2. Otvoreno more izvan vanjskog pojasa

2.5.2.1. Ako brod vije zastavu ili nosi registracijski znak ili znak državne pripadnosti članice koja sudjeluje u operaciji, mjere iz stavka 2.4. poduzimaju se nakon odobrenja države zastave. Predstavnik navedene države članice izdaje ili predaje odobrenje u centru za koordinaciju.

2.5.2.2. Ako brod vije zastavu ili nosi znak registracijski znak države članice koja ne sudjeluje u operaciji ili treće zemlje, potvrda registracije zahtijeva se od države zastave odgovarajućim putovima i, ako se potvrdi državna pripadnost, od države zastave u skladu s Protokolom iz Palerma protiv krijumčarenja migranata traži se dozvola za poduzimanje mjera iz stavka 2.4.

Centar za koordinaciju obavješćuje se o svakoj komunikaciji s državom zastave.

2.5.2.3. Ako brod plovi pod stranom zastavom, ili odbija izvjesiti svoju zastavu, a postoje utemeljeni razlozi za sumnju da brod u stvarnosti pripada istoj državi kao i jedinica sudionica, jedinica sudionica provjerava pravo broda da plovi pod njezinom zastavom. U tu svrhu može sumnjivom brodu poslati čamac pod zapovjedništvom časnika. Ako sumnja ostaje i nakon provjere dokumentacije, može se nastaviti s daljnjim pregledom na brodu koji se mora obaviti uz svu potrebnu obzirnost. Sa zemljom, pod čijom zastavom navodno brod plovi, odgovarajućim se putovima uspostavlja kontakt.

2.5.2.4. Ako brod plovi pod stranom zastavom, ili odbija izvjesiti svoju zastavu, a postoje utemeljeni razlozi za sumnju da brod u stvarnosti pripada drugoj državi članici koja sudjeluje u operaciji, pravo broda da plovi pod njezinom zastavom provjerava se nakon odobrenja te države članice. Predstavnik navedene države članice izdaje ili predaje odobrenje u centru za koordinaciju.

Ako se u navedenim slučajevima dokaže da je sumnja u vezi s državnom pripadnošću broda utemeljena, mjere iz stavka 2.4. poduzimaju se pod uvjetima iz stavka 2.5.2.1.

2.5.2.5. Ako postoje utemeljeni razlozi za sumnju da je brod bez državne pripadnosti, ili se može izjednačiti s brodom bez državne pripadnosti, jedinica sudionica provjerava pravo broda da plovi pod njezinom zastavom. U tu svrhu može sumnjivom brodu poslati čamac pod zapovjedništvom časnika. Ako sumnja ostaje i nakon provjere dokumentacije, može se nastaviti s daljnjim pregledom na brodu koji se mora obaviti uz svu potrebnu obzirnost.

Mjere iz stavka 2.4. poduzimaju se ako se dokaže da je sumnja da je brod bez državne pripadnosti utemeljena i da postoje utemeljeni razlozi za sumnju da se brod bavi krijumčarenjem migranata morem u skladu s Protokolom protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem ili zrakom, koji dopunjuje Konvenciju Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala.

Brod je bez državne pripadnosti, ili se može izjednačiti s brodom bez državne pripadnosti, kad brodu nijedna država nije dodijelila pravo da plovi pod njezinom zastavom ili kad plovi pod zastavom dviju ili više država, koje koristi po svojem izboru.

2.5.2.6. Dok se ne izda odobrenje države zastave, brod se promatra sa sigurne udaljenosti. Nijedna druga mjera se ne poduzima bez izričitog odobrenja države zastave, osim mjera potrebnih za uklanjanje neposredne opasnosti za život osoba, kako je navedeno u odjeljku 1. dijela II. ili mjera koje proizlaze iz odgovarajućih bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili ako je brod ušao u vanjski pojas.

DIO II.

Smjernice za traganje i spašavanje te za iskrcavanje u okviru operacija na granicama na moru koje koordinira Agencija

1. **Traganje i spašavanje**

1.1. Obvezu pružanja pomoći osobama u pogibelji na moru, države članice provode u skladu s važećim odredbama međunarodnih konvencija kojima je uređeno traganje i spašavanje te u skladu sa zahtjevima o poštovanju temeljnih prava. Jedinice sudionice pružaju pomoć svakom plovilu i svakoj osobi koja je u pogibelji na moru. One moraju tako postupiti bez obzira na nacionalnost ili status takve osobe ili okolnosti u kojima se ta osoba našla.

1.2. Kada tijekom operacije nadzora nad granicom postoji nesigurnost ili bojazan u vezi sa sigurnošću broda ili osobe na brodu, jedinica koja sudjeluje mora, što je prije moguće, proslijediti sve informacije centru za koordinaciju spašavanja koji je nadležan za područje traganja i spašavanja.

U slučaju kad centar za koordinaciju spašavanja treće zemlje, koji je nadležan za područje traganja i spašavanja, ne odgovori na obavijest koju je uputila jedinica sudionica, ona uspostavlja kontakt s centrom za koordinaciju spašavanja države članice domaćina.

Dok čekaju upute centra za koordinaciju spašavanja, jedinice sudionice poduzimaju sve potrebne mjere da osiguraju sigurnost predmetnih osoba.

1.3. Jedinice sudionice moraju uzeti u obzir sve odgovarajuće pojedinosti i priopćiti svoju ocjenu nadležnom centru za koordinaciju spašavanja, uključujući posebno:

(a) poslani zahtjev za pomoć;

(b) plovidbenost broda i vjerojatnost da brod neće stići do svojeg konačnog odredišnog mjesta;

(c) broj putnika s obzirom na vrstu broda (preopterećenje);

(d) raspoloživost potrebnih zaliha (gorivo, voda, hrana itd.) koje brodu omogućuju da stigne do obale;

(e) prisutnost osposobljene posade i zapovjedništva broda;

(f) raspoloživost sigurnosne, navigacijske i komunikacijske opreme;

(g) prisutnost putnika kojima je potrebna hitna liječnička pomoć;

(h) prisutnost preminulih putnika;

(i) prisutnost trudnih žena ili djece;

(j) vremenske i morske uvjete.

1.4. Činjenica da je riječ o hitnom slučaju ne smije ovisiti isključivo o stvarnoj molbi za pomoć ili biti njome određena.

U slučaju kad osobe na brodu odbijaju prihvatiti pomoć, unatoč tome što je očigledno da je riječ o hitnom slučaju, jedinica koja sudjeluje mora obavijestiti centar za koordinaciju spašavanja i nastaviti ispunjavati svoje dužnosti skrbljenja, poduzimajući sve potrebne mjere za sigurnost predmetnih osoba, izbjegavajući pritom poduzimanje bilo kakve mjere koja bi mogla pogoršati stanje ili povećati mogućnost povrede ili gubitka ljudskog života.

1.5. Centar za koordinaciju operacije mora se što je prije moguće obavijestiti o svim kontaktima s centrom za koordinaciju spašavanja i o mjerama koje poduzima jedinica sudionica.

1.6. Ako se smatra da brod nije, ili više nije, u stanju opasnosti ili je operacija traganja ili spašavanja zaključena, jedinica sudionica nakon savjetovanja s centrom za koordinaciju operacije nastavlja s operacijom u skladu s dijelom I.

2. **Iskrcavanje**

2.1. Operativni plan određuje modalitete iskrcavanja presretanih ili spašenih osoba, u skladu s međunarodnim pravom i svim važećim bilateralnim sporazumima. Operativni plan ne nalaže obveze državama članicama koje ne sudjeluju u operaciji.

Ne dovodeći u pitanje nadležnost centra za koordinaciju spašavanja, i pod uvjetom da je drukčije navedeno u operativnom planu, treba dati prednost iskrcavanju u trećoj zemlji, iz koje je brod koji prevozi osobe isplovio, ili u teritorijalnim vodama ili području traganja ili spašavanja preko kojega je navedeni brod plovio i ako to nije moguće, treba dati prednost iskrcavanju u državi članici domaćinu, osim ako je potrebno postupiti drukčije da se osigura sigurnost tih osoba.

2.2. Centar za koordinaciju treba obavijestiti o prisutnosti osoba u smislu stavka 1.2. dijela I.; i te informacije proslijediti nadležnim tijelima države članice domaćina. Na temelju te informacije u operativnom planu određuju se moguće daljnje mjere.